

Yhteenveto liikenneturvallisuuskyselystä 2023

Invalidiliitto järjesti kyselyn 17.1.-28.2.2023 liikenneturvallisuudesta vaikuttamistyönsä tueksi. Kyselyllä selvitettiin, minkälaisia haasteita ihmiset, joilla on fyysisiä ja toimintaesteitä, kokevat liikkueessaan kodin ulkopuolella.

Kyselyyn vastasi 73 henkilöä, joista 52 oli naisia ja 21 miehiä. Yli puolet vastaajista (57 %) oli 30–62-vuotiaita. Vastauksia tuli lähes kaikilta hyvinvointialueilta (18/21), erityisesti vastauksia saatiin Helsingin ja Länsi-Uudenmaan alueilta.

Vastaajista 70 käytti apuvälinettä liikkueessaan kodin ulkopuolella. Yleisin apuväline oli manuaalipyörätuoli, jota käytti 17 vastaajaa, sähköpyörätuoli oli puolestaan käytössä 13 vastaajalla ja 12 vastaajaa käytti rollaattoria. Kuudella vastaajalla oli käytössään sähkömopo. Keppejä tai kynnärsauvoja käytti neljä vastaajaa. Kolmella vastaajalla oli alaraajan proteesi käytössään. Muina apuvälineinä mainittiin valkoinen keppi, kuulolaite sekä potkukelkka.

Taajama-alueella turvallisuutta lisäävät seikat

Vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon annetuista vaihtoehdoista. Lisäksi hän pystyi nimeämään myös jonkun muun seikan annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta. Yhteensä saimme aiheeseen liittyen 481 kannanottoa.

Listaus vastauksista:

Esteettömät pyöräily- ja jalankulkuväylät	66 vast
Esteettömyyden huomioiminen kevyen liikenteen väylien korjaus- ja huoltotöiden aikana	61 vast
Madallettu kulku jalkakäytävältä suojateille	61 vast
Kevyen liikenteen väylien kunnossapito talvisin	49 vast
Riittävän pitkä aika liikennevaloilla ohjatussa suojatien ylittämisessä	48 vast
Heijastimien avulla oman näkyvyyden lisääminen	39 vast
Riittävän alhainen autojen ajonopeus	32 vast
Liikennevaloin ohjatut suojatiet	30 vast
Kevyen liikenteen väylän ja suojatien riittävä valaistus	30 vast
Opasteiden selkeys	25 vast
Poliisivalvonta	16 vast
Kevyen liikenteen väylien kunnossapito kesäisin	12 vast
Muu	12 vast

Huomioit **kevyen liikenteen väylien kunnossapidosta talvisin** liittyivät pääosin puutteelliseen lumen auraamiseen. Esille nousivat auraamisen seurauksena syntyvät polanteet, jotka vaikeuttavat apuvälinein liikkumista, mm. suojatielle pääsy ja risteysalueilla liikkuminen voi estyä. Myös auraamaton sohjo koettiin hankalana. Toinen selkeästi esille nouseva asia oli tien liukkaus ja tässä keskeinen merkitys oli hiekoituksella. Pienikokoinen hiekoitussora on parempi lohkaraisen sijaan, joka saattaa puhkaista pyörätuolin renkaan.

Kesäisin haasteena kevyen liikenteen väylillä liikkumiselle koettiin teiden kunto; kuopat, epätasaisuudet, rikkonaiset tienpinnat sekä mukulakivet. Liikkumista vaikeuttaa myös märkien lehtien tuoma liukkaus sekä kattamattomat vesikourut katupinnalla. Lisäksi esille tuli, että liikennevaloissa jalankulkijan painike on usein niin vaikeassa paikassa, ettei siihen yllä sähköpyörätuolista.

Liikenneturvallisuusriskit, joita apuvälineen käyttäjät liikenteessä kokivat

Näitä riskejä kuvasi erikseen 62 vastaajaa. Vastauksissa korostuivat talviaikaan liittyvät lumesta aiheutuvat liikkumisen esteet. Lumen aurauksesta aiheutuvat vallit saattavat vaatia sen, että apuvälinein liikkuvan ihmisen on siirryttävä ajoväylälle autoliikenteen joukkoon. Myös tuolilla kaatuminen nähtiin uhkana, kun joutuu ylittämään eri tasoja tai valleja. Karkea hiekotusseppi voi rikkoa pyörätuolin renkaat. Liukkaat tiepinnat ovat vaarallisia rollaattorilla, kepein tai proteesin avulla käveleville ihmisille.

Teiden ylittäminen koetaan haasteellisenä. Suojateiden ylittämisessä haasteena on, ylittääkö painamaan jalankulkijalle tarkoitettua painiketta. Toinen riski on päin punaisia ajavat autot. Yleensä tietä ylitettäessä liikennevalot vaihtuvat liian nopeasti pyörätuolinkäyttäjille. Autoilijat saattavat olla malttamattomia odottamaan suojatien vapautumista. Suojatielle siirtymisessä tärkeitä ovat loivat siirtymiset. Jos suojatie on luminen tai sohjoinen, voi pyörätuolilla liikkuva ihminen jäädä kiinni siihen eikä pysty jatkamaan matkaa ilman apua.

- *”Jos eka auto pysähtyy suojatien eteen, niin toista kaistaa voi auto ajaa vauhdilla suojatien yli.”*

Epätasainen kadun pinta ja kuopat: vaaratilanteita syntyy, kun pyörätuolin rengas putoaa kadussa olevaan kuoppaan. Tien kaltevuudet tai esimerkiksi mukulakivet voivat aiheuttaa haasteita mm. proteesien avulla käveleville ihmisille.

Taksiliikenteen osalta koettiin turvallisuusriskinä kuljettajien ajotapa. Toisaalta turvallisuutta saattoi heikentää se, ettei pyörätuolia oltu kiinnitetty asianmukaisesti matkan ajaksi.

Tietyöt, jotka pitkittyvät ja katu avataan toistuvasti suojatien, jalkakäytävän tai risteyksien kohdalta.

Sähköpotkulautailijat, joilla on liian kova vauhti liikkueessaan jalankulkijoiden keskellä. Liian suuret tilannenopeudet ohitustilanteissa, eikä huomioida, että apuvälineen käyttäjä saattaa liikkueessaan horjahtaa. Toisena haittana nousi esiin potkulautojen asiaton pysäköinti jalkakäytävälle siten, ettei niiden ohi pääse ja jos jalkakäytävän kanttikivet ovat liian korkeita ylitettäväksi, matkaa estyy kokonaan. Sähköpotkulaudoilla liikkuminen jalkakäytävillä.

Pyöräilijät ohittavat suurella nopeudella ja usein liian läheltä. Liian suuret tilannenopeudet ohitustilanteissa, ei huomioida, että apuvälineen käyttäjä saattaa liikkueessaan horjahtaa.

Julkisen liikenteen linja-autojen kuljettajien ajotapa usein epätasainen.

Liikkumisesteisille tarkoitettujen pysäköintipaikkojen aurauksen puuttuminen. Lisäksi on tilanteita, joissa pysäköintipaikan käyttö on estynyt, koska siihen onkin kasattu muualta aurattu lumi.

Kevyen liikenteen väylien puuttuminen aiheuttaa sen, että apuvälinein liikkuva joutuu kulkemaan ajoradan reunaa pitkin. Tämä tuntuu turvattomalta.

Heikko valaistus kevyen liikenteen väylillä. Pimeällä pyörätuolissa istuvan näkeminen on vaikeaa. Heijastimien puute on turvallisuusriski

Asianmukaisen liikkumisen apuvälineen merkitys korostui osana turvallista liikkumista. Mikäli apuväline ei vastaa käyttäjänsä yksilöllisiin tarpeisiin, se voidaan kokea turvallisuusriskinä. Heijastimien merkitys apuvälineissä.

Vastaajien kokemuksiin perustuvia tärkeimpiä liikenneturvallisuuden parantamisen keinoja esteettömyyden ja saavutettavuuden kannalta

Kokemuksistaan siitä, miten esteettömyyden ja saavutettavuuden koettiin parantavan liikenneturvallisuutta, kertoi 57 vastaajaa. Vastaukset olivat pääosin yhteneväiset turvallisuusriskien kanssa. Vastausten perusteella selkeimmän haasteen liikenteessä tuo teiden ylitys ja suojateiden turvallisuuskysymykset. Tarvitaan esteetön kulkumahdollisuus suojatielle. Tämän tulisi toteutua myös talviaikaan. Lisäksi vastauksissa nousi esiin kysymys, voisiko tienylitysaikoja pidentää.

Teiden korjauksien yhteydessä tulisi huolehtia esteettömyyden varmistamisesta myös poikkeusreittien osalta. Tähän liittyy myös poikkeusreittien riittävä opastus.

Sähköpotkulautojen asianmukainen pysäköinti mahdollistaisi esteettömän liikkumisen jalkakäytävillä. Tällä hetkellä pysäköinnin nähtiin tuovan merkittävästi esteitä apuvälinein liikkuville ihmisille.

Riittävä talvikunnossapito voidaan nähdä perustana sille, että esteettömyys ja saavutettavuus toteutuvat talviaikaan. Näkyvyyden varmistaminen risteysalueilla ja pihaliittymissä. Toisaalta tärkeänä pidettiin sitä, että keväällä hiekoitussorat harjataan pois talven jälkeen pian, koska irtosorakertymät haittaavat kulkiessa jalan ja kepin alla sekä myös rollaattorilla ja pyörätuolilla liikkuvaa.

Esteettömien pysäköintipaikkojen merkitys osana liikenneturvallisuutta tuli vastauksissa esiin. Tässä yhteydessä mainittiin, että näiden pysäköintiruutujen kohdalla tulisi olla madalletut katukivetykset, jotka helpottaisivat autosta poistumista. Myös pysäköintipaikkojen lisäämistä pidettiin tärkeänä.

Bussiliikenteessä nähtiin perustelluiksi automaattisesti laskeutuvat rampit sisään ja ulos siirtymisen turvaamiseksi.

Riittävä ja asianmukainen valaistus nähtiin osaksi esteettömyyttä ja saavutettavuutta.

Vammaiset ihmiset näkyvät vähän liikenneturvallisuustyössä ja kampanjoissa.